

El mundo post-Covid

Entre la presencia y lo virtual

José Ramón Ubieto

Ned ediciones

Barcelona, 2021

Segurament no ens costarà massa de posar-nos d'acord en que les nostres vides, els nostres hàbits i les relacions de les persones entre nosaltres i amb tot l'entorn que ens envolta han sofert uns importants canvis a l'hora de percebre els aspectes més elementals de la nostra subsistència i funcionament regular. José Ramón Ubieto fa una intensa reflexió sobre tot el significat que ha tingut la pandèmia de la covid-19 en la nostra societat.

Davant de l'aparició d'una malaltia altament transmissiva i greu, que ja semblava previsible el 2012 tot i que se situava cap al 2025, la major part del món no va fer res més que reduir les despeses en sanitat, prevenció i protecció de tots els espais naturals, fet pel qual, la degradació de la biodiversitat del planeta ha crescut de manera exponencial en la darrera dècada. Només cal mirar els efectes descontrolats del canvi climàtic i les catàstrofes naturals que s'han anat succeint en els darrers anys.

Formem part d'una *societat depredadora* que no aparenta tremolar a l'hora destruir el planeta però, al mateix temps, vivim en una època en la que tenim un immens accés a la informació, infinits recursos tecnològics i una altíssima capacitat per connectar-nos immediatament amb qualsevol racó del món o amb tots els arxius d'informació existents de manera immediata. I aquesta facilitat per obtenir informacions no ens han fet més savis ni competents, sinó més aviat el contrari. Ubieto ho anomena com una *passió per la ignorància, una voluntat de no voler saber*.

Durant la pandèmia hem perdut milions de vides humanes, s'han arruïnat nombrosos recursos econòmics i han quedat del tot alterades les formes de relació humana més usuals fins fa ben poc. Les formes de comunicació ens han donat nous mitjans, fins ara existents però poc utilitzats, com les videoconferències, les teletrucades, el teletreball, webinars, ...

Per aquest motiu, ens ha tocat percebre diàriament el nostre món des de la dualitat presencial / virtual. Tal i com el món ja anava evolucionant, ja han arribat les noves formes de comunicació i la generació de vincles socials, que tenen clars reflexos en la salut i l'educació. Per no parlar de la renovació d'hàbits relacionals que van suposar els diferents períodes de confinament, l'ús de les mascaretes, el zel per la higiene i el manteniment de les distàncies socials.

El mateix autor observa com si haguéssim posat la nostra vida en *stand by*, frenant els nostres projectes, amb la convicció que, al tornar-ho a engegar, en recuperariem el control. Ben lluny d'aquest propòsit, ens hem trobat que per reprendre la nostra dinàmica vital s'havien esborrat els objectius i les nostres perspectives havien sofert pràcticament una ruptura amb tot l'anterior. Evidentment està a les nostres mans

saber aprofitar aquest moment de crisi i confusió, atès que tenim noves oportunitats de fer plans que estiguin connectats amb els propis desigs.

El llibre obre la possibilitat d'establir amplis debats, de manera crítica i oberta, que construeixin hipòtesis que puguin ajudar al lector a establir una mirada crítica però constructiva davant de tot els que ens està ensenyant aquest període vital.

Ens convida a reflexionar com hem viscut personalment aquesta nova condició que ha estat pràcticament comú a tot el món: la quarantena. I aquesta situació de quarantena no ha significat estrictament soledat, ja que hi ha hagut múltiples maneres de compartir missatges, idees, imatges, reflexions o acudits sense que hi hagués un contacte físic ni presencial entre les persones. En conseqüència, les formes d'aïllament han tingut possibilitats de compensació mitjançant la virtualitat i l'accés a la comunicació, com també han permès la connexió amb la cultura accedint -de manera gratuïta, moltes vegades- a concerts, exposicions o visites guiades a nombrosos museus de tot el món. En totes les circumstàncies de l'aïllament i la soledat hem tingut en l'ús de la paraula el nostre principal aliat per a fer front al patiment que ha suposat emocionalment la presència del virus.

En el temps de la covid-19 s'ha estimulat la solidaritat, s'han creat esperances i diverses formes originals per no sentir-nos sols: els aplaudiments, la música cantada des de la distància entre veïns, els concerts improvisats, les cassolades, ... Totes aquestes noves pràctiques han obert la visió crítica davant dels errors dels polítics, el sentiment de l'engany, igual que han sorgit corrents rebels i negacionistes que han barrejat la seva incredulitat amb la desconfiança, també necessàries.

Tots aquests elements no han impedit que s'escampi una pàtina de tristesa i pesar que ha pogut minar la moral de grans sectors de la societat. El virus té més efectes que els que limitaven essencialment els epidemiòlegs, les seqüeles del qual ignorem fins on poden arribar i què més ens podrà impedir. És en aquest punt on ens trobem que la coexistència entre el que és virtual amb la realitat palpable han fet entrar totes les nostres dinàmiques relacionals i rutines existencials en un estat latent de confusió. Per aquest motiu, l'autor proposa no perdre el nord ni oblidar que estem elaborant una nova jerarquia de valors prioritaris, tant a nivell personal com en el conjunt de la societat.

La digitalització de les relacions humanes ha permès també l'entrada de nous sentits de l'humor, de vegades ratllant aspectes ridículs de la percepció dels fets.

Tanmateix, en la mecanització dels protocols de comunicació s'està perdent la possibilitat d'aparició de la sorpresa, del sorgiment de l'inesperat. Aquest factor és el que tenim més assegurat en la pràctica presencial de les converses i entrevistes, tant personals com professionals. La conjunció entre la praxi presencial i les possibilitats que ens dona el món digital pot ser una sortida constructiva al garbuix comunicatiu i protocol·litzat que ens hem vist obligats a adoptar.

El llibre es conclou amb un epíleg de valor impagable en el que reflexiona sobre quins són els ensenyaments que ens haurà propiciat la covid-19. Aquí contrasta entre els auguris més pessimistes i catastròfics que s'han publicat, confrontant-los amb el fons que tenim tota l'espècia humana de fer ressorgir des de la pròpia essència els valors del

subjecte i els seus vincles afectius, socials o familiars que mai no serà possible de programar-los.

José Ramón Ubieta ha fet una mirada molt detinguda, crítica i realista de la gran quantitat d'aprenentatges que podem obtenir de la crisi humanitària que, a hores d'ara, encara és vigent i de la què en desconeixem el final.

Jaume Forn i Rambla